

अस्पतालमा बेपत्ता तस्बिर हेर्दै टोलिइरहेका आँखा

तस्बिर: रासस

■ मधु शाही

काठमाडौं- अस्पतालको भित्ता हराएका व्यक्तिहरूको तस्बिरले भरिएको छ। कोही आफन्तको तस्बिर बोकेर हिँडिरहेका छन्, कोही उद्धार गरेर ल्याइएका व्यक्तिहरूको विवरण खोजिरहेका छन्। कसैको आँखामा आशा छ, भने कसैको मुहारमा थकान। तर, सबैको साभ्ना खोज छ, बेपत्ता भएका आफन्तको खबर पाउने।

माथिको शब्द दृश्य महाराजगञ्जस्थित टिचिङ अस्पतालको हो। भोटेकोशी नदीमा आएको बाढीपछि सम्पर्कबिहीन भएका व्यक्तिहरूका आफन्तजन खोजी गर्दै अस्पतालको परिसरमा दौडथुप गरिरहेका छन्। त्यही खोजीको भीडमा थिए, रामेछापका रामहरि मानन्धर। बुधवार अस्पतालमा बाढीमा बेपत्ता भएकी दिदी पार्वती मानन्धरको तस्बिर बोकेर उनी अस्पताल परिसरमा यताउता गरिरहेका थिए। बाढीपछि रसुवागढीस्थित अध्यागमन कार्यालयमा कार्यरत खरिदार पार्वती सम्पर्कबिहीन भएको उनले जानकारी दिए। रामहरि र आमा

कोही आफन्तको तस्बिर बोकेर हिँडिरहेका छन्, कोही उद्धार गरेर ल्याइएका व्यक्तिहरूको विवरण खोजिरहेका छन्। कसैको आँखामा आशा छ भने कसैको मुहारमा थकान। तर, सबैको साभ्ना खोज छ, बेपत्ता भएका आफन्तको खबर पाउने।

चन्द्रकुमारी शिक्षण अस्पतालमा हरेक दिन धाउँछन्। दिदीको फोटो देखाउँदै अस्पतालमा रहेको सुरक्षाकर्मी र स्वास्थ्यकर्मीसँग सोधिरहन्छन्, 'मेरो दिदी भेटिनुभयो कि ?' रामहरिका लागि पार्वती दिदीसँगै घर खर्च धान्ने दरिलो खम्बा हो। 'पहिला पढाइ पूरा गर्नु अनि जागिर खोज्नु' भन्दै दिदीले शिक्षामा दिएको प्रार्थमिकता रामहरि अहिले फलफली सम्झिन्छन्। रामहरिका अनुसार घरको आर्थिक स्थिति कमजोर भएका कारण काण्डो भाइ एसइई सकेर क्याम्पस भर्ना गर्ने बाँकी

थियो। यसै महिना काण्डोभाइको पनि क्याम्पस भर्ना गर्ने भन्दै दिदी पार्वतीले बताएकी थिइन्। तर, अहिले भने बेपत्ता दिदी कहाँ र कस्तो अवस्थामा छन् ? वेखबर रहेको रामहरिले बताए।

पार्वतीकी आमा चन्द्रकुमारीलाई छोरी भेटिने आशा छ। सानैदेखि संघर्ष गरेर सरकारी जागिर खाएकी २२ वर्षीया पार्वतीको आँटिलो स्वभावले जसरी पनि भेटिने आमा चन्द्रकुमारीको अन्तरमनको भरोसा छ। उनका अनुसार जस्तोसुकै अवस्थामा भए पनि छोरी भेटिन्छे भन्ने लागेको छ। छोराछोरी हुर्काउन र पढाउन चन्द्रकुमारीले निकै संघर्ष गरेको बताउँछन्। छोरी पार्वतीलाई मात्रै पढाउन उनले श्रीमानसँग धेरै पटक विवाद गर्नु परेको सुनाइन्। 'श्रीमानले छोरी नपढाए हुन्छ भन्नुहुन्थ्यो', उनले भनिन्, 'ईटामझमा मजदुरी गरेर भए पनि छोरी पढाए, हुर्काएँ। अहिले कहाँ खोज्न जाउँ ?'

पार्वतीले गत वैशाखमा खरिदारमा नाम निकालेपछि चन्द्रकुमारीका आँखामा हेर्दै 'अब हाम्रा सुखका दिन आए आमा' भन्दै खुसीको क्षण साटोको सम्झिन्छन्।

► क्रमशः पृष्ठ २ मा

सञ्जय र कबिरको उद्धारले पलायो आशा

माथिल्लो त्रिशूली-३ 'ए' बाट शुक्रबार बिहान आयोजनाका मेकानिकल सुपरभाइजर कबिर महर्जन (बायाँ) र नेपाल विद्युत प्राधिकरणका मेकानिकल फोरम्यान सञ्जय साहको उद्धार गर्दै नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी, नेपाल प्रहरीलागतका उद्धार टोली।

तस्बिर सौजन्य: नेपाली सेना

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- भदौ १० गतेको भोटेकोशी बाढीपछि लेदो पसेर थुनिएको माथिल्लो त्रिशूली-३ 'ए' बाट शुक्रबार बिहान उद्धार टोलीले दुई जनालाई सकुशल उद्धार गरेको छ। बाढी आएदेखि सम्पर्कबिहीन भएका मेकानिकल फोरम्यान सञ्जय साह र मेकानिकल सुपरभाइजर कबिर महर्जनलाई १० पछि बाहिर निकालेको हो।

साह र महर्जन अहिले काठमाडौंको छाउनीस्थित सैनिक अस्पतालमा उपचाररत छन्। उनीहरूको अवस्था सामान्य रहेको अस्पतालले जानकारी दिएको छ। यो जलविद्युत् आयोजनामा ४२ जना फसेको बताइएको छ। जसमध्ये साह र महर्जनको जीवित उद्धार हुँदा एक जनाको भने शुक्रबार नै शव निकालिएको छ।

► क्रमशः पृष्ठ २ मा

■ सञ्जय साह
मेकानिकल
फोरम्यान

म कन्ट्रोल रूममा काम गर्थे। १० गते बिहान १० बजेको थियो। ठूलो एक्सिडेन्ट भयो ड्रामामा, मैले सबैलाई भाग्न भनै। त्यसैले सुपरभाइजर कबिर महर्जनलाई १० पछि बाहिर निकालेको हो। साह र महर्जन अहिले काठमाडौंको छाउनीस्थित सैनिक अस्पतालमा उपचाररत छन्। उनीहरूको अवस्था सामान्य रहेको अस्पतालले जानकारी दिएको छ। यो जलविद्युत् आयोजनामा ४२ जना फसेको बताइएको छ। जसमध्ये साह र महर्जनको जीवित उद्धार हुँदा एक जनाको भने शुक्रबार नै शव निकालिएको छ।

► क्रमशः पृष्ठ २ मा

■ रामफल साह
सञ्जयका बुवा

सञ्जय साह मेरो जेठो छोरा हो। छोरा सुरुभित्र परेको सुनेर हामीले घरमा पूजापाठ र प्रार्थना जारी राख्यौं। छोराको समाचार सुनेर आमाचाहिँ बेहोसीजस्तै छ। हातमा चोट लागेको छ। सरकारलाई हाम्रो धेरै धेरै धन्यवाद छ।

■ हीराशोभा महर्जन
कबिर महर्जनकी
श्रीमती

मलाई के भएको भनेर सोध्नुभयो। पहिले त बोलचाल भएन। मलाई चिन्नु पनि भएन। मैले पानी खाएपछि बल्ल टाउको हल्लाएर चिनेँ भन्नुभयो। खुट्टामा

चोट लागेको रहेछ। पहिलो भएको रहेछ। सबै राम्रो छ भनेर डाक्टरले भन्नुभएको छ। उद्धार टोलीलाई धेरै धेरै धन्यवाद।

■ उदयरज न्यौपाने
जियोटेक्निकल
इन्जिनियर

हामीले रातिबाटै खटेर बिहान दुई जनालाई निकालेका हौं। उहाँहरू छिटो भेटिनुमा उहाँहरू योड पनि हुनुहुन्छ। खोज्नुलाई अघि बढ्नुभएर होला। भित्र अरु पनि हुनुहुन्छ होला। भित्र अध्यारो पनि छ। हिलोले भरिएको छ। भित्र विभिन्न च्याम्बर हुन्छ। पानीले नक गर्दा कोठा खोल्न गाह्रो हुन्छ। चिसो पानीमा आतिएको अवस्थामा पनि हुनुहुन्छ होला। यसमा प्रहरी र सेना लाग्नुभएको छ। सञ्जयले पाँच-सात जना छन् भन्नुभएको छ।

सन्दर्भ: वैदेशिक रोजगार

दक्षिण कोरियामा विदेशी 'केयरगिभर' भित्र्याउने तयारी

नेपाली केयरगिभरका लागि खुल्न सक्छ अवसरको ढोका

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- दक्षिण कोरियाले विदेशी 'केयरगिभर' भित्र्याउने योजना अघि बढाएको छ। तीव्र रूपमा बढ्दो वृद्ध जनसंख्या र हेरचाहकर्मीको राम्ररी अभाव सामना गरिरहेकाले अन्य मुलुकबाट 'केयरगिभर' ल्याउने योजना अघि बढाएको बुझिएको छ।

कोरियाली सरकारले आगामी वर्षदेखि दीर्घकालीन उपचार तथा हेरचाह सेवासँग सम्बन्धित नयाँ विमा कार्यक्रम लागू गर्ने तयारी गरिरहेको 'द चोसुन डेली'ले जनाएको छ। जसमा आवश्यक जनशक्ति अभाव हुनसक्ने अनुमान गर्दै अन्य मुलुकबाट विदेशी कामदार ल्याउने विकल्पमाथि छलफल थालेको भनिएको छ। समाचारका अनुसार त्यहाँको स्वास्थ्य मन्त्रालयले विदेशी कामदारलाई स्थानिकहरूका रूपमा काम गर्न दिने विषयमा न्याय र श्रम मन्त्रालयसँग छलफल गरिरहेको छ। सरकारले ई-३ भिसाअन्तर्गत नर्सिङ केयरगिभरको नयाँ श्रेणी थप्ने वा

ई-९ भिसाको कार्यक्षेत्र विस्तार गर्ने भन्ने विकल्पमाथि आवश्यक छलफल गरिरहेको बताइएको छ।

हाल दक्षिण कोरियामा चीन तथा पूर्वसोभियत क्षेत्रका नागरिक 'एफ-४' अर्थात् ओभरसिज कोरियन भिसामार्फत केयरगिभरका रूपमा काम गर्दै आएका छन्। तर अन्य देशका सामान्य विदेशी नागरिकका लागि नर्सिङ अस्पतालमा

केयरगिभरका रूपमा काम गर्न छुट्टै भिसाको व्यवस्था भने छैन।

त्यहाँको सरकारले आगामी वर्षदेखि विस्तार गर्ने विमा कार्यक्रमअन्तर्गत ५०० बटा नर्सिङ अस्पताल छनोट गरी हेरचाह सेवाको गुणस्तर सुधार्ने लक्ष्य राखिएको जनाइएको छ। सरकारी अनुमानअनुसार ती अस्पतालका लागि ४९ हजारदेखि ७६

हजारसम्म केयरगिभर आवश्यक पर्ने समाचारमा उल्लेख छ। सन् २०२३ मा कोरियाका करिब एक हजार ३०० नर्सिङ अस्पतालमा ३४ हजार ९२९ केयरगिभर कार्यरत रहेको तथ्यांक छ।

कोरिया नर्सिङ अस्पताल सघले तीन सिफ्ट प्रणाली र नियमित विदाको व्यवस्था लागू भए आवश्यक जनशक्ति अझै बढ्ने जनाएको समाचारमा उल्लेख छ। संघका अधिकारीहरूले पर्याप्त केयरगिभर उपलब्ध हुन नसके हेरचाह सेवासम्बन्धी सरकारी योजना प्रभावित हुन सक्ने बताउँदै आएका छन्।

कोरिया सरकारले विदेशी कामदार भित्र्याउनुअघि स्थानीय कामदारलाई आंशिक समय काममा लगाउने विकल्पमा पनि काम गरिरहेको जनाइएको छ। नर्सिङ अस्पताल र छोटो समय काम गर्न चाहने कामदारलाई जोड्नु 'केयरगिभिड पार्ट टाइम एप' विकास गर्ने तयारी भइरहेको समाचारमा उल्लेख छ। तर पार्टटाइम कामदारबाट मात्र जनशक्ति अभाव समाधान हुन नसक्ने अनुमान गरिएको छ।

► क्रमशः पृष्ठ २ मा

‘पीडामा साथ दिनु नै मानवता हो’

आउनुहोस्, भोटेकोशी बाढीप्रभावितको राहत र पुनःस्थापनाका लागि सक्दो सहयोग गरौं !

प्रधानमन्त्री देवी प्रकाश उद्धार कोष	
बैंकको नाम	बैंक खाता नम्बर
दिनालचन बैंक लिमिटेड (९ कलर खाता)	01905631210046
स्वयम्भूत चार्टर्ड बैंक नेपाल लि.	01013243801 02013243801
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	1130100003762001 1130100000006006
प्रभुदेव बैंक लिमिटेड	01010105200270 00101102200012
नेपाल बैंक लिमिटेड	00211600510039000003 00200100510039000001
उल्लोबल आइएमई बैंक लि.	004010100000057 004110100000005
नविल बैंक	1710017505285
कृषि विकास बैंक लि.	0100201002907014
प्रधानमन्त्री राहत कोष	
राष्ट्रिय वाणिज्य कोष	14301000000025006 1430100001164001

विपदमा राज्यसँगै हामी

प्रभाव दैनिक

www.prabhabonline.com

प्रभाव पब्लिकेशन प्रा.लि.
काठमाडौं-३, सिफन, काठमाडौं

हराउँदै गौरा पर्वको मौलिकता

“ एक दशकअघिसम्म बिरुडा पञ्चमीका दिन गाउँघरका सबै महिला सामूहिकरूपमा भेला भएर एकै स्थानमा बिरुडा भिजाउने गर्थे । गौरा पर्व मनाउने छुट्टै घर(गौराघर) हुन्थ्यो एउटै आँगनमा गाउँभरिका महिला भेला भएर विधिवतरूपमा गौरा पर्व मनाउने चलन थियो । तर पछिल्लो समय सामूहिकरूपमा मनाउने गौरा छुट्टाछुट्टै मनाउन थालिएको छ ।

गौरा मनाउने चलनमात्रै होइन, गौरामा गाइन फाग सगुनसमेत लोप हुन थालेकोप्रति यहाँका पाका पुस्ताले चिन्ता व्यक्त गरेका छन् । गौरामा गाइने फागहरु लयमा गाउन जान्ने मानिससमेत सीमित हुँदा यसको महिमा विस्तारै हराउँदै जानेमा व्रतालु रतनादेवी भट्ट चिन्ता व्यक्त गर्छिन् ।

महादेव अवस्थी/कञ्चनपुर

समयको गतिसँगै पछिल्लो समय सुदूरपश्चिमको मुख्य पर्व मानिने गौराको मौलिकता हराउँदै जान थालेको छ । एक दशकअघिसम्म बिरुडा पञ्चमीका दिन गाउँघरका सबै महिला सामूहिकरूपमा भेला भएर एकै स्थानमा बिरुडा भिजाउने गर्थे । गौरा पर्व मनाउने छुट्टै घर(गौराघर) हुन्थ्यो एउटै आँगनमा गाउँभरिका महिला भेला भएर विधिवतरूपमा गौरा पर्व मनाउने चलन थियो । तर पछिल्लो समय सामूहिकरूपमा मनाउने गौरा छुट्टाछुट्टै मनाउन थालिएको छ ।

‘पहिला हामी सामूहिकरूपमा एउटै ठाउँमा गौरा मनाउँथ्यौं, बिरुडा भिजाएको दिनदेखि गौरा समापनसम्मका सबै कार्यक्रम एकै स्थानमा हुन्थ्यो,’ कञ्चनपुरको वेदकोट नगरपालिका-७ की स्थानीय गोमती भट्टले भनिन्, ‘अहिले घरघरमा बिरुडा राखिन्छ, पहिला एउटै घरमा गाउँभरि सबैका बिरुडा भिजाइन्थ्यो ।’ गाउँभरिमा मानिस एउटै स्थानमा भेला भएर उत्साहका साथ मनाउने गौरा अहिले सानो-सानो समूहमा छुट्टाछुट्टै मनाउन थालिएको उनको भनाइ छ ।

गौरा मनाउने चलनमात्रै होइन, गौरामा गाइन फाग सगुनसमेत लोप हुन थालेकोप्रति यहाँका पाका पुस्ताले चिन्ता व्यक्त गरेका छन् । गौरामा गाइने फागहरु लयमा गाउन जान्ने मानिससमेत सीमित हुँदा यसको महिमा विस्तारै हराउँदै जानेमा व्रतालु रतनादेवी भट्ट चिन्ता व्यक्त गर्छिन् । ‘हामी बाँचुञ्जेलसम्म त यसले निरन्तरता पाउला, हामीपछिका सन्ततिताले यसको महत्त्व

नै बुझ्नेका छैनन्,’ उनी भनिन्छन् । अहिलेका पुस्तामा परम्परागत पर्वकाबारेमा जान्ने इच्छा नै नभएको उनी बताउँछन् ।

गौरा पर्वको आफ्नै गरिमा र महिमा छ । गौरा महिलाले ब्रत बस्ने, दुवधायो लगाउनेसँग सम्बन्धित छ । अहिलेको पुस्ताले भने गौराको महत्त्वप्रति ख्याले नगरी केवल रमाइलोका लागिमात्रै गौरा मनाउने गरेको यहाँको संस्कृतिका जानकार शिवदत्त जोशीले बताए । गौरा पर्व वैदिक र पौराणिक पर्व भएकाले यो पर्व मनाउने निश्चित विधि र पद्धति रहेको उनको भनाइ छ । ‘गौरा पर्व मनाउने निश्चित विधि र प्रक्रिया छ, त्यहीअनुसार मनाउनुपर्छ,’ उनले भने, ‘अहिले त गौरा पर्व भनेर देउडा खेल्छन् देउडा र गौरामा फरक हुन् ।’ गौरा पर्वसँग जोडिएको दुस्का, धुमारी, राम लीला र श्रीकृष्ण लीला गायनको पनि छुट्टै विशेषता रहेको उनले बताए । अहिलेको पुस्ताले धार्मिक, सांस्कृतिक तथा ऐतिहासिक महत्त्व बोकेको गौरा पर्वको गरिमाको ख्याल गर्नुपर्ने उनको भनाइ छ ।

सुदूरपश्चिममा गौरा पर्वको बिरुडो, दसैँको जमरा र तिहारको चिउरालाई सुदूरपश्चिमवासीको आस्थाको धरोहरका रूपमा लिइन्छ । यी तीन पर्व विशेष महत्त्वका साथ मनाउने गरिन्छ । त्यसमा पनि गौरा पर्व सुदूरपश्चिममेलीको महान पर्व हो । यस क्षेत्रमा गौराको बिरुडा र दसैँको जमरा जसरी पनि प्रसादका रूपमा ग्रहण गर्नेपनि मान्यता रहेको छ ।

साउनको पुत्रदा एकादशीपछि सुदूरपश्चिमका गाउँबस्ती गुल्जार हुन थाल्छन् । परदेशी घर

फर्किनेक्रम सुरु हुन्छ । गौरा पर्वका लागि पूजाका सामग्री जुटाउनेदेखि परिवारका सदस्यहरुका लागि नयाँ लुगा किन्ने परम्परा अझै छ । गौरादेवीको ब्रत बस्ने महिलाले पुत्रदा एकादशीको ब्रत अनिवार्य हो । प्राचीनकालदेखि नै पर्वतराज हिमालय र मेनकाकी पुत्रीका रूपमा भगवान् शिवकी अर्धांगिनी शक्तिस्वरूपा पार्वती (गौरी) लाई गौरा देवीका रूपमा पूजा अर्चना गरिँदै आएको यहाँको लोकसंस्कृतिका जानकारहरु बताउँछन् । तिनै शिवगौरीको स्थानीय लोकरीतिअनुसार पूजाअर्चना गरिने पर्व नै गौरा पर्व हो ।

गौरा पर्व अगाडि ताराको उदयका हिसावले शुक्ल या कृष्ण दुवै पक्षमा पर्ने संस्कृतिका जानकार पण्डित कविराज भट्ट बताउँछन् । उनका अनुसार शुक्ल पक्षमा परेको गौरालाई ‘उज्याली’ गौरा भनिन्छ भने कृष्ण पक्षमा परेको गौरालाई अन्यारी ‘गौरा’ भनिन्छ । यी दुवै गौरालाई अति पवित्र मानिए पनि उज्याली गौरालाई विशेष महत्त्वका साथ हेर्ने गर्दछन् ।

गौरा विशेष गरेर यस क्षेत्रका नारीहरुले उपासना गर्ने पर्व हो । विवाहित नारीहरुले आफ्नो कुल परम्पराअनुसार पुरुषहरुजस्तै यज्ञोपवितका रूपमा दुवधायो लाउने प्रचलन रहेको छ । पहिलोचोटी दुवधायो लगाउनका लागि उजेली गौरा परेको पर्व सबैप्रथम पुत्रदा एकादशीको ब्रत बसेपछि मात्र गौराको उपासना गर्न मिल्ने पं भट्टको भनाइ छ । उनका अनुसार पुत्रदा एकादशीको ब्रत बसिसकेपछि भाद्र महिनाको बिरुडा पञ्चमीदेखि यो ब्रतको सुरुआत हुन्छ । एक महिना अगाडिदेखि नै शुद्ध शाकाहार र

ब्रह्मचर्यको पालना गरी बिरुडा पञ्चमीको दिन महिलाले मास, कलौं, गहत, गहुँ र गुरुस मिलाएर तामाको भाडामा भिजाउने गरिन्छ । पाँचप्रकारका अन्न मास, कलौं, गहत, गहुँ र गुरुस मिसाएर तामाको भाँडोमा बिरुडा भिजाइन्छ । उक्त बिरुडा भिजाउने बेला महिलाले मांगलिक फाग गाउने गर्दछन् । ‘यसरी विधिपूर्वक भिजाएको बिरुडालाई पण्डिका दिन न्वाला वा धारामा गड धुने गरिन्छ,’ भट्टले भने, ‘त्यस दिन न्वाला वा धारामा पनि साँवाधानको गौराको मूर्ति बनाई बिरुडाले पूजा गरेपछि धोएर बिरुडालाई घरमा ल्याएर राखिन्छ ।’

सप्तमी तिथिका दिन गौरा आउने दिनका रूपमा विशेष प्रकारले पूजाअर्चना गर्ने गरिन्छ । यो दिनमा महिला दिनभर ब्रत बस्दछन् । साँझपख साँवाधान, कुर्जो, अन्य फूलपाती आदिलाई रातो वस्त्र अथवा घुम्टीमा बेरेर गौराको मूर्ति बनाउने गरिन्छ । गौराको मूर्तिलाई निगाला वा तामाबाट बनेको डालोमा राख्ने गरिन्छ । एउटा काठको पिर्कोमा पहेंलो कपडा बेरेर गौरासँगै महेश्वरलाई पनि राख्ने गरिन्छ ।

एउटा निश्चित घरमा गौरा ल्याइसकेपछि साँझ बाह्रमण बोलाई विधिपूर्वक गौराको पूजा गर्ने गरिन्छ । यो दिन महिलाले कुण्ड नुहाउने प्रचलन पनि रहेको जानकी अवस्थी बताउँछन् । ‘यो पहिलो चोटी गौरा उपासना गर्ने नारीका लागि अनिवार्य हुन्छ,’ उनले भने, ‘गाईको गोबरबाट दुई वटा कुण्ड निर्माण गरी त्यसमा गाईको गहुँत र दूध छुट्टाछुट्टै राखेर दुवोको सहायताले शास्त्रोक्त विधिअनुसार कुण्ड नुहाउने गरिन्छ ।’

► क्रमशः पृष्ठ ५ मा

स्याउ पाक्यो, ढुवानी समस्या

टेकबहादुर बुढा/बाजुरा

यतिबेला बाजुराका कृषकका बगैँचामा लटरम्म स्याउ पाकेका छन् । पछिल्लो समय व्यावसायिकरूपमा स्याउखेती गर्ने कृषकको संख्या बढेसँगै जिल्लामा स्याउखेती विस्तार भइरहेको छ । आम्दानीको राम्रो स्रोतका रूपमा रहेकाले स्याउखेतीतर्फ कृषक आकर्षित भएका हुन् ।

पछिल्ला वर्षमा कृषकले स्याउका बगैँचा विस्तार गरिरहेका छन् । विगतका वर्षको तुलनामा यस वर्ष उत्पादन बढेको छ तर बजारसम्म पुर्‍याउन ढुवानी र भण्डारणको समस्या समाधान हुन सकेको छैन । कृषकले बर्सैनि यो समस्या भोग्दै आएका छन् ।

जिल्लामा स्याउ उत्पादनको मुख्य क्षेत्र पूर्वी उत्तरी भेगका बूढीनन्दा नगरपालिका, स्वामीकार्तिक खापर, जगन्नाथ र हिमाली गाउँपालिका हुन् । गौमूल, खप्तड छेडेदह गाउँपालिकालगायतका केही अन्य पालिकाका उच्च लेकाली भेगका स्याउ उत्पादन हुने गरेको छ तर त्यहाँ अझै व्यवसायिक खेती हुन नसकेको कृषि ज्ञान केन्द्र बाजुराले जनाएको छ ।

जिल्लाकै सबैभन्दा बढी स्याउखेती भइरहेको बूढीनन्दा नगरपालिका-९ पाण्डुसैनका कृषक स्याउ पाकेर बगैँचा राताम्म भएसँगै टिप्न व्यस्त छन् । सहारा कृषि फार्मका कृषक शेरबहादुर रावत भन्छन्, ‘प्रायः सबै स्याउ पाकिसके, अन्य जातको तुलनामा फुजीचाहिँ अलि ढिला पाक्छ, तर यो क्षेत्रमा सबैले टिप्न सुरु गरिसके ।’

स्याउ पाकेर बजारसम्म ढुवानी गर्न जिल्लाको मुख्य सडकखण्ड मार्तडी-कोल्टी सडक वर्षायाम सुरु

पछिल्ला वर्षमा कृषकले स्याउका बगैँचा विस्तार गरिरहेका छन् । विगतका वर्षको तुलनामा यस वर्ष उत्पादन बढेको छ तर बजारसम्म पुर्‍याउन ढुवानी र भण्डारणको समस्या समाधान हुन सकेको छैन । कृषकले बर्सैनि यो समस्या भोग्दै आएका छन् ।

भएयता तीन महिनादेखि अवरुद्ध छ । तथापि कतिपय सवारीसाधनको पहुँच भएको ठाउँमा गाडीबाट र कतिपयले पिठचूँमै बोकेर सदरमुकामसम्म पुर्‍याउनुपर्ने बाध्यता छ । कृषकका बगैँचामा उत्पादन भएका स्याउमध्ये ४० प्रतिशतमात्र स्याउ बजारमा पुर्‍याउन सकिएको छ । यातायात र नजिक बजारको अभावमा करिब ६० प्रतिशत स्याउ बारीमै खेर जाने गरेको छ ।

यस्तै, स्वामीकार्तिक खापर गाउँपालिका-३ जुकोटका कृषक मिलन शाहीले उत्पादन बढ्दै गए पनि सहज ढुवानीबाट बजारीकरण र भण्डारणको सुविधा नहुँदा स्याउ बगैँचामै खेर गइरहेको बताए । कृषक शाहीले ‘लाखौं लगानी गरेर स्याउखेती सुरु गरे, अहिले स्याउ पाके तर ढुवानी गरेर बजारसम्म पुर्‍याउन यातायात छैन, केही बारीबाटै प्रतिकेजी २० रूपैयाँमा बेच्छौं, बिक्री नभएमा गाईभैँसीलाई खुवाउनुपर्ने बाध्यता छ ।’

अहिले सडक बन्द भएका बेला स्याउ सुरक्षित राख्न सकिए सडक खुलेपछि राम्रो मूल्यमा बिक्री गर्न सकिने भएकाले चिस्यानयुक्त भण्डारको आवश्यकता खड्किएको छ । कृषक उज्ज्वल रावतले भने, ‘अहिले बाटो सुचारु

नभए पनि कोल्ड स्टोर भएमा त्यहीँ राख्न सकिन्थ्यो । त्यो नहुँदा स्याउ बारीमै झरेर कृहने अवस्था आउँछ ।’ बाजुरामा स्याउ उत्पादन बढ्दै गएसँगै उचित मूल्य, भण्डारण, प्याकेजिङ र ढुवानीको व्यवस्था किसानका

लागि प्रमुख चुनौती बनिरहेको छ ।

कृषकहरु स्थानीय, प्रदेश र संघीय सरकारले स्याउ उत्पादन क्षेत्रलाई लक्षित गरी सडक, ढुवानी तथा भण्डारणको व्यवस्था गर्नुपर्ने बताउँछन् । विशेषगरी स्याउ उत्पादन हुने गाउँसम्म सडकको पहुँच विस्तार र सञ्चालनमा रहेका सडकलाई वाढ्ने महिना चल्ने बनाउनेतर्फ सरकारले विशेष ध्यान दिनुपर्ने उनीहरुको माग छ ।

सुदूरपश्चिम प्रदेशसभा सदस्य तथा पूर्वआर्थिक मामिलामन्त्री नरेश शाहीले बाजुरालगायतका जिल्लामा उत्पादन हुने स्याउले सिंगो सुदूरपश्चिमको माग धान्न सक्ने बताए । उनले भने, ‘सुदूरपश्चिमका लागि बाजुराको स्याउले धान्ने खालको देखियो । प्रदेशको कृषि मन्त्रालयको रिपोर्टले पनि स्वामीकार्तिक खापर गाउँपालिका र बूढीनन्दा नगरपालिकाको स्याउले सिंगो सुदूरपश्चिम धान्न सक्छ भनेको छ ।’

त्यसलाई बजार व्यवस्थापन र प्रवर्द्धन गर्न सक्नुपर्छ ।’

प्रमुख जिल्ला अधिकारी डोरेन्द्र निरौलाले पनि बाजुरामा स्याउखेतीको ठूलो सम्भावना रहेको बताए । कृषि ज्ञान केन्द्र बाजुराका अनुसार बूढीनन्दा नगरपालिका, जगन्नाथ, स्वामीकार्तिक खापर र हिमाली गाउँपालिकाका विभिन्न स्थानका करिब ३५९ हेक्टर क्षेत्रफलमा स्याउखेती हुँदै आएको छ । जिल्लामा गत वर्ष एक हजार २२ मेट्रिक टन स्याउखेती उत्पादन भएको थियो ।

चालु आर्थिक वर्षमा स्याउ ढुवानीका लागि अनुदान कार्यक्रम राखिएता पनि पनि स्याउ पाक्दा पनि प्रदेशको बजेट पारित नहुँदा समस्या भएको कृषि ज्ञान केन्द्रका प्रमुख हरिशबहादुर विष्ट बताए । *रासस*

अष्टिम्कीचित्र बनाउँदै युवती

दाङको घोराही उपमहानगरपालिका-१४, फिङौराकी स्थानीय थारु युवती शुक्रबार बैठक कोठाको भित्तामा अष्टिम्की चित्र बनाउँदै। थारु समुदायमा श्रीकृष्ण जन्माष्टमीका दिन व्रत बसेर साँझ भित्तामा बनाइएको अष्टिम्की चित्रको पूजाअर्चना गर्ने परम्परा रहिआएको छ।

तस्विर: रासस

हिमतालको अध्ययन र जोखिम मूल्यांकन गर्नुपर्नेमा जोड

ताप्लेजुङ- चीनसँगको सीमावर्ती क्षेत्रमा रहेका हिमतालको अध्ययन तथा जोखिम मूल्यांकन गर्न आवश्यक रहेको औल्याइएको छ। उत्तरी क्षेत्र भित्रबाखोला, फक्ताङलुङ र सिरिजघा गाउँपालिकामा धेरै हिमतालहरू रहेको र उक्त तालको अध्ययन अनुसन्धान गर्न आवश्यक रहेको बैठकले निष्कर्ष निकालेको हो।

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति ताप्लेजुङको बैठकले उक्त यस्तो निष्कर्ष निकाल्दै आवश्यक व्यवस्थापन गर्न राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण व्यवस्थापन प्राधिकरणसँग पहल गर्नसहितका निर्णय गरेको छ। प्रमुख जिल्ला अधिकारी उमेशकुमार दाहालको अध्यक्षतामा बसेको बैठकले विस्तृत अध्ययन अनुसन्धान गरी आवश्यक व्यवस्थापनका लागि प्राधिकरणसहित कोशी प्रदेश मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा अनुरोध गर्ने निर्णय भएको हो।

मनसुनजन्य गतिविधिले सडकसहितका पूर्वाधारमा क्षति पुग्ने भएकाले रोकथामका लागि मौज्जात रहेको ग्याविन तारजाली सकिएकाले सम्बन्धित निकायसँग माग गर्ने तयारी गरेको छ। मनसुनका कारण हुनसक्ने क्षतिलाई ध्यानमा राख्दै यसको रोकथाम र व्यवस्थापनका लागि सबै स्थानीय तहले जोखिम क्षेत्रको विवरण अद्यावधिक गर्ने र आ-आफ्नो क्षेत्रमा रहेका सामुदायिक भवनलाई सदुपयोग गर्न सक्ने अवस्थामा राख्नेसमेत निर्णय भएको प्रमुख जिल्ला अधिकारी उमेशकुमार दाहालले बताए।

यसैबीच, फक्ताङलुङ गाउँपालिकाको उच्च हिमाली क्षेत्रमा रहेका घाङलुङ ताल र नाङ्मा

करिब चार हजार २०० मिटरको उचाइमा रहेको नाङ्मा पोखरी याङ्मा क्षेत्रमा पर्छ। उक्त पोखरी फुटेमा त्यसबाट निस्कने पानी याङ्मा खोला हुँदै तमोर नदीमा मिसिने भएकाले याङ्मादेखि तमोर नदी किनारसम्मका बस्ती प्रभावित हुन सक्ने जोखिम रहेको छ।

पोखरी कुनै पनि बेला फुट्न सक्ने जोखिम रहेकाले वैज्ञानिक अध्ययन आवश्यक रहेको स्थानीय जनप्रतिनिधिको भनाइ छ। फक्ताङलुङ गाउँपालिकामा पर्ने नाङ्मा पोखरी वि.सं. २०३६ मा फुटेको थियो। पोखरी फुटेर आएको बाढीमा परी त्यसवेला जोगीममा बसोबास गर्ने चार जनाको ज्यान गएको थियो।

करिब चार हजार २०० मिटरको उचाइमा रहेको नाङ्मा पोखरी याङ्मा क्षेत्रमा पर्छ। उक्त पोखरी फुटेमा त्यसबाट निस्कने पानी याङ्मा खोला हुँदै तमोर नदीमा मिसिने भएकाले याङ्मादेखि तमोर नदी किनारसम्मका बस्ती प्रभावित हुन सक्ने जोखिम रहेको उनले बताए। हाल याङ्मामा नौ परिवारको बसोबास रहेको छ।

यस्तै, चीनसँगको सीमानाका टिपताला नजिकै, नाकाभन्दा करिब २०० मिटर तल तमोर नदीको उद्गम क्षेत्रमा घाङलुङ ताल रहेको छ।

उक्त ताल फुटेमा फक्ताङलुङ गाउँपालिकाको ओलाङ्चुङगोलालगायत तमोर नदी किनारमा रहेका बस्ती जोखिममा पर्ने अध्यक्ष शेर्पाले बताए। समुद्री सतहबाट करिब तीन हजार १०० मिटरको उचाइमा रहेको ओलाङ्चुङगोलामा ५१ परिवारको बसोबास छ। उच्च हिमाली क्षेत्रमा रहेका यस्ता तालको अवस्थाबारे नियमित अध्ययन नहुँदा सम्भावित विपद्को जोखिमबारे यकिन गर्न कठिन भइरहेको बताइएको छ।

घाङलुङ, नाङ्मासहित उत्तरी हिमाली क्षेत्रमा रहेका ताल, पोखरीको अध्ययन अनुसन्धान गर्न आफूले पहिल्यैदेखि आवाज उठाउँदै आएको तर सम्बन्धित निकायले अध्ययन तथा अनुसन्धानमा चासो नदिएको उनको गुनासो छ। 'बडाको बजेटलेमात्रै यस्ता ठूला हिमतालको अध्ययन गर्न सम्भव छैन,' शेर्पाले भने, 'सम्भावित जोखिम पहिचान गरी समयमै सावधानी अपनाउन संघ, प्रदेश तथा सम्बन्धित अन्य निकायले सहयोग गर्नुपर्छ।'

स्थानीय तहलेमात्र अध्ययन गर्न नसक्ने भएकाले विज्ञसहितको टोली परिचालन गरी तालको गहिराइ, पानीको मात्रा, सम्भावित बाढीको मार्ग तथा जोखिममा पर्न सक्ने बस्तीको अध्ययन गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको उनले बताएका छन्।

उत्तरी ताप्लेजुङमा यस्ता हिमतालको संख्या धेरै रहेको बताइन्छ। सम्भावित हिमताल विस्फोटबाट हुने बाढीले जनधनसँगै सडक, पुल, विद्युत् तथा अन्य पूर्वाधारमासमेत क्षति पुऱ्याउनसक्ने भएकाले जोखिमयुक्त तालको पहिचान र नियमित अनुगमनलाई प्राथमिकतामा राख्नुपर्ने देखिएको स्थानीयले बताए। रासस

पृष्ठ ४ बाट क्रमशः

हराउँदै गौरा...

त्यस दिन धागोमा विशेष किसिमका सात गाँडा पारेर बनाइएको सप्तमीलाई अभिषेक गरी महिलाहरू घाँटीमा लगाउने गर्दछन्। अष्टमीका दिन गौराको मुख्य दिन हो। यस दिन ब्रताल महिलाहरू गौरा महेश्वर स्थापना गरिसकेपछि अठ्ठावाली गायनसँगै विरुडाले गौराको पूजा अर्चना गर्दछन्। 'अठ्ठावालीमा गौराको जन्मदेखि विवाह पछिसम्मका कथाहरू आउँछन्। यसमा गौरीको जीवनका विभिन्न घटनाको वर्णन गरिन्छ,' अवस्थीले भने, 'अठ्ठावाली सकिएपछि, महिलाले धर्मकथा वाचन तथा श्रवण गर्छन्।' दिनभरि अठ्ठावाली गाउँदै पूजा गरेका विरुडा फूलप्रसाद र फलहरू एउटा च्यादरमा हाली दुई पुरुषको सहायताले पाँचपटक आकाशमा फाल्ने गरिन्छ। यसरी आकाशमा फाल्दा पहिलोपटक पूर्व दोस्रो पश्चिम, तेस्रो उत्तर, चौथो दक्षिण र अन्त्यमा सीधा आकाशतिर फालिन्छ। आकाशतिर फालेका विरुडा प्रसादलाई आकाशबाटै ग्रहण गर्ने र अन्य विरुडामा मिसाएर टाउको पुर्ने प्रचलन रहिआएको छ। त्यसपछि, दुवधागो लगाउँछन् दुवधागो

भनेको महिलाको यज्ञोपवीत हो। दुवधागोमा दुई पाला हुने गर्दछन्। यसमा रहेका रातो, पहेलो र कालो रङलाई क्रमशः महालक्ष्मी, महासरस्वती र महाकालीको प्रतीकका रूपमा मान्ने गरिन्छ। यस क्षेत्रका नारीहरू यस दिन सर्वप्रथम आफ्नो श्रीमान् र त्यसपछि घरपरिवार तथा अन्य गाउँका नातासम्बन्धका व्यक्तिहरूको टाउको पुर्ने गरिन्छ। यस अवसरमा नारीहरूले आफूभन्दा नातामा ठूला रहेका पुरुषलाई समेत आशीर्वाद दिने गर्छन्। विरुडालाई प्रसादका रूपमा ग्रहण गरी मिष्टान्न भोजनका रूपमा स्थानीय परम्परागत परिकारका पकाएर खाने गरिन्छ। त्यसपछिका दुई-तीन दिन लगातार रूपमा स्थानीय देवीदेवताका मन्दिरहरूमा पुरुषहरूले ढोलक र मिजुराका साथ हुस्को, धमारी, चैत तथा डेउडा खेल खेल्ने प्रचलन छ। विशेषगरी रामायण तथा महाभारतकालीन कथावस्तुमा आधारित ढुक्को धमारी चैत तथा स्थानीय देवीदेवता तथा इतिहास प्रसिद्ध गाथाहरू समूहमा खेल्ने गरिन्छ। नृत्यगेयात्मक रूपमा खेल्ने यो खेलमा मौलिक कलाको प्रस्तुति हुने गर्दछ।

यस अवसरमा विभिन्न देवीदेवताका मन्दिरमा जात्रा लाग्ने चलन पनि रहेको छ। गौरा पर्वमा सुरुआतदेखि अन्त्यसम्म नारीको भूमिका हुने साहित्यकार जगदीश ओझा बताउँछन्। यसमा पुरुष सहयोगीका रूपमामात्रै हुन्छन्। 'गौरा पर्वमा धार्मिक र सांस्कृतिक काम सुरुदेखि अन्त्यसम्म महिलाले नै गर्दछन्,' ओझाले भने, 'गौरा पर्व नारी सम्मानको पर्व हो यसमा महिलाले आफूभन्दा ठूलो मान्छेलाई पनि प्रसाद दिएर आशीर्वाद दिने परम्परा छ।' घरपरिवारको जिम्मेवारीमा व्यस्त रहने महिलाका लागि गौरा सुखदुःख साट्टेने आफन्त र साथीभाइसँग भेटघाट गर्ने अवसरका रूपमा पनि लिने गरिन्छ। गौराको पूजा अर्चनाले विशेषगरी श्रीमान् तथा घरपरिवारका सदस्यहरू निरोगी, दीर्घायु हुने, परिवारमा सुख समृद्धि हुने जनविश्वास रहेको पाइन्छ। विवाहित तथा दुवधागो लगाइसकेकी नारीहरूलाई प्रत्येक वर्ष गौराको उपासना अनिवार्य मानिन्छ। नारीहरूलाई विशेष सम्मानका साथ मनाइने यो पर्वको धार्मिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, साहित्यिक, पौराणिक, ऐतिहासिक महत्त्वलाई भविष्यमा पनि जोगाइराख्नुपर्ने देखिन्छ। रासस

आठ रात नौ दिनमा सकियो भक्तपुरको गाईजात्रा

ख्वप (भक्तपुर)- साउन १२ गते गुन्हीपुन्ही (जनैपूर्णमा)को दिनदेखि सुरु भएको भक्तपुरको गाईजात्रा शुक्रबार सम्पन्न भएको छ। आठ रात नौ दिन चल्ने यो जात्रा कृष्ण जन्माष्टमीको दिन कृष्णलाई नगर परिक्रमा गराएर सम्पन्न भएको हो। जनैपूर्णमाको भोलिपल्ट गाईजात्राका दिन दिवंगत व्यक्तिको सम्झनामा गाईजात्रा निकाल्ने भए पनि अन्य दिनमा भने घिन्ताङघिसी नाच र व्यंग्य प्रस्तुत गर्दै भक्तपुरमा सात दिनसम्म गाईजात्रा मनाउने गरिन्छ।

गाईजात्रादेखि शुक्रबारसम्म प्रत्येक दिन अपराह्न भक्तपुरमा घिन्ताङघिसी नाचसँगै हनुमान नाच, माक प्याख नाच,

जंगली नाच, व्यंग्यात्मक कार्टून, प्ले कार्ड प्रदर्शन गर्दै नगर परिक्रममा गराइएको थियो। आज भक्तपुरमा परम्परागत पहिरन हाकुपटासी लगाएर लामबद्ध सयौं महिला र पुरुषले दौरा सुरुवाल लगाएर बाजागाजासहित नारायणलाई बत्ती बालेर नरपरिक्रमा गरिएको थियो।

श्रीकृष्ण जन्माष्टमी रहेकाले नारायणको पूजा गरी बत्ती बालेर भक्तपुरका बालबालिका एवं युवाहरूले टाउको, हात र शरीरमा पालाको बत्ती बालेर सूर्यमढीदेखि दत्तात्रय, सुकुलढोका, टोमढी, वंशगोपाल, इनाचो दरवार क्षेत्र हुँदै पुनः सूर्यमढी परिक्रमा गरेको थियो। भक्तपुर नगरपालिका-९ का वडाध्यक्ष रवीन्द्र ज्याखले टोलटोलमा

भइरहेको सांस्कृतिक प्रतियोगिताको प्रदर्शनी शुक्रवारदेखि समापन भएको बताए। उनले प्रतियोगितामा भक्तपुरको टोलटोलबाट सयौं सांस्कृतिक ऐतिहासिक नाचहरू प्रस्तुत भएको बताए।

एकजना जात्राप्रेमी सविना बोहजुले शुक्रबार अन्तिम दिन भक्तपुरमा घिन्ताङघिसी ल्याउने भएकाले जात्राप्रेमीहरूका वाटोभरि लकौं लागेको बताइन्। शुक्रबार भक्तपुर नगर पूरै बाजागाजामय, परम्परागत पोसाकमय र घिन्ताङघिसीमय भएको उनले सुनाइन्। जात्रामा पाँच-१० वर्षका बालबालिकादेखि ७०-८० वर्षका वृद्धवृद्धासम्म सहभागी रहेका थिए। रासस

डेढ दशकपछि बन्दै काभ्रे प्रशासनको भवन

■ सन्तन सुवाल

बनेपा (काभ्रे)- जिल्ला सदरमुकाम धुलिखेल नगरपालिका-७ स्थित सरस्वती वजार नजिक निर्माण थालिएको जिल्ला प्रशासन कार्यालयको आफ्नै भवनको योजना अघि बढेको करिब १५ वर्ष पुग्न लाग्दा बल्ल कार्यान्वयनको चरणमा प्रवेश गरेको छ। ठेक्का विवाद र अदालतको फैसला हुँदै नयाँ निर्माण सम्झौतासम्म पुगेपछि भवन निर्माणको काम अघि बढेको हो।

भवन निर्माणको प्रक्रिया सुरु भएता पनि जिल्लामा १९ जना प्रमुख जिल्ला अधिकारी फेरिइसकेका छन्। अहिले नेतृत्वमा रहेका प्रजिअ प्रारम्भदेखिका २०औं तम्बरका हुन्। प्रशासनिक नेतृत्व परिवर्तन भइरहयो तर प्रशासन कार्यालयको आफ्नै भवन निर्माण भने लामो समयसम्म अघुनै रहन थालेको छ।

धुलिखेलमा जिल्ला प्रशासन कार्यालयको सुविधा सम्पन्न भवन निर्माण गर्ने योजना २०६८ सालमा अघि बढेको थियो। तत्कालीन जिल्ला विकास समितिको स्वामित्वमा रहेको जग्गामा भवन बनाउने तयारी भएपछि जग्गा प्रयोगको विषय विवादमा परेको थियो। चारतले भवन निर्माण गर्ने योजनाअनुसार त्यसवेला करिब छ करोड ७२ लाख रूपैयाँ लागत अनुमान

गरिएको थियो। भवनमा सेवाग्राहीका लागि पार्किङ, अपांगतामैत्री संरचना तथा अन्य आवश्यक सुविधा समेट्ने योजना थियो। २०६९ वैशाख १२ गते चार करोड ३२ लाख पाँच हजार रूपैयाँमा जिएम कन्स्ट्रक्सनसँग भवन निर्माणको सम्झौता भयो। तोकिएको समयमा निर्माण सम्पन्न नभएपछि पटक-पटक म्याद थप भए पनि निर्माण कार्य बीचमै रोकियो। निर्माणाधीन भवन अलपत्र पर्दा जिल्ला प्रशासन कार्यालय भने अन्य सरकारी तथा भाडाका संरचनाबाट सेवा प्रवाह गर्न बाध्य भयो।

आफ्नै भवन नहुँदा कार्यालयले लामो समयसम्म भौतिक संरचनाको अभावमा प्रजिअ प्रारम्भदेखिका २०औं तम्बरका हुन्। प्रशासनिक नेतृत्व परिवर्तन भइरहयो तर प्रशासन कार्यालयको आफ्नै भवन निर्माण भने लामो समयसम्म अघुनै रहन थालेको छ।

धुलिखेलमा जिल्ला प्रशासन कार्यालयको सुविधा सम्पन्न भवन निर्माण गर्ने योजना २०६८ सालमा अघि बढेको थियो। तत्कालीन जिल्ला विकास समितिको स्वामित्वमा रहेको जग्गामा भवन बनाउने तयारी भएपछि जग्गा प्रयोगको विषय विवादमा परेको थियो। चारतले भवन निर्माण गर्ने योजनाअनुसार त्यसवेला करिब छ करोड ७२ लाख रूपैयाँ लागत अनुमान

पुरानो विवाद टुंगिने आधार तयार भयो। उच्च अदालतको अधिल्लो निर्णय उल्टाउँदै सर्वोच्चले प्रशासनको निर्णयलाई सदर गरेपछि अघुनै भवन निर्माणका लागि नयाँ प्रक्रिया अघि बढाउने बाटो खुलेको थियो।

सर्वोच्चको फैसलापछि संघीय सहरी विकास तथा भवन निर्माण कार्यालयले जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धुलिखेलको प्रशासनिक भवन निर्माणका लागि नयाँ बोलपत्र प्रक्रिया अघि बढाएको थियो। नयाँ प्रक्रियाबाट डि/एस/एस/आर बिल्डर्स जेभी, भक्तपुरसँग गत साउनमा आगामी असार २० गतेभित्र सम्पन्न गर्नेगरी मूल्य अभिवृद्धि कर (भ्याट) सहित चार करोड १५ लाख २७ हजार रूपैयाँमा निर्माण गर्नेगरी सम्झौता भएको छ।

समयमै भवन निर्माण हुन नसक्दा नागरिकले सेवा प्रवाहमा समस्या भएको प्रमुख जिल्ला अधिकारी गोपालकुमार अधिकारी बताउँछन्। प्रजिअ अधिकारीले कानुनी उपचार खोजेपछि अघुनै भवनको बाँकी कामसमेत तत्काल अघि बढ्न सकेन। जिएम कन्स्ट्रक्सनसँग भएको सम्झौताअनुसार भवनको ३८ प्रतिशत काममात्र सम्पन्न भएको थियो।

सर्वोच्च अदालतले २०८० मंसिरमा जिल्ला प्रशासन कार्यालयको पक्षमा फैसला गरेपछि

रसुवाको भोटेकोशीमा आएको विनासकारी बाढीले रसुवागढी नाका पूर्ण रूपमा बन्द भएपछि त्यहाँबाट 'डाईभर्ट' गरिएका मालबस्तु ढुवानी गर्न कोरलानाकातर्फ जाँदै गर्दा जोमसोम चेकपोस्टमा रोकिएका कन्टेनरको लस्कर । सशस्त्र प्रहरीका अनुसार बिहीबार बिहानसम्म २६२ कन्टेनर कोरलानाकातर्फ लागेकामा शुक्रबार सय बढी कन्टेनर कोरलानाकातर्फ उल्लिएका छन् ।

ब्यारेज बनेको ३१ वर्षसम्म पनि अभै पाएनन् किसानले सिँचाइ सुविधा

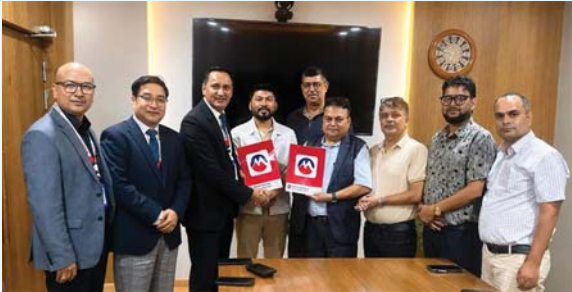
सर्लाही– सर्लाहीको बलरामा व्यवस्थित नहरको अभावमा ठूलो धनराशि खर्च गरेर निर्माण गरिएको ब्यारेज तीन दशकसम्म पनि सञ्चालनमा आउन सकेको छैन । बलरा नगरपालिका-१० र रामनगर गाउँपालिका-१ को सिमाना सुदामामा निर्माण भएको सिँचाइ ब्यारेज ३१ वर्षदेखि अलपत्र अवस्थामा छ । बाह्रै महिना पानी बग्ने एकादशी खोलामा २०५२ सालमा ब्यारेज निर्माण गरिएको थियो । सुदामा, छोटउल, अचलगड, बलरा अर्नाह, मिर्जापुर, छतौना, खेअर्वा, रामनगर बहुअर्वालगायत साविक दर्जन बढी गाविसका खेतीयोग्य जमिनमा सिँचाइ सुविधा पुर्याउने उद्देश्यसहित निर्माण भएको ब्यारेज प्रयोग नै नभई अलपत्र बनेको हो । ब्यारेज र छु करोड लागतमा निर्माण भएको थियो । कृषिको उर्वर भूमिका रूपमा रहेको यस क्षेत्रमा सिँचाइको भरपर्दो सुविधा नहुँदा किसान वर्षाको पानीको भरमा खेती गर्न बाध्य छन् । यस क्षेत्रका सयौं विधा खेतीयोग्य भूभाग वर्षाका जलमन र हिउँदमा खण्डहर बग्ने गरेको बलरा नगरपालिका-५, मिर्जापुरका किसान शङ्कर साहले गुनासो गरे । 'ब्यारेजसँग जोडिएको

एउटा नहर छ', उनले भने, 'त्यो पनि अव्यवस्थित छ ।' नहरबाट आएको पानी वर्षायामामा अनियन्त्रित भइ ब्यारेज नजिकका केही किसानको खेतसम्म पुग्छ । बाँकी क्षेत्रका किसानले पम्पसेट र विद्युत् मोटरको भरमा जेनतेन खेती गरिरहेका उनको गुनासो छ । यसरी गरिएको खेती मौसम प्रतिकूल हुँदा खेर जाने गरेको उनको अनुभव छ । ब्यारेज निर्माण भएको ठाउँ जिल्लाको दक्षिणपश्चिम क्षेत्रमा पर्छ । उत्तरी क्षेत्र रामनगर गाउँपालिकाका भूभागमा सिँचाइ गर्न नसकिएको स्थानीय जनप्रतिनिधिको भनाइ छ । 'यहाँको भूभाग कोल्टे पर्छ', रामनगर गाउँपालिकाका अध्यक्ष राजाबानु यादवले भने, 'सुरुमा हालको रामनगर र बलराको लागि भनेर ब्यारेज निर्माण भएको देखिन्छ । गलत ठाउँ परेकाले रामनगरका किसानको लागि त्यो उपयुक्त भएन । ब्यारेजबाट पानी उत्तरतर्फ आउँदैन । त्यसैले सोही खोलाको माथिल्लो स्थानमा बाँध निर्माण गरेर सिँचाइ सुविधा पुर्‍याइरहेका छौं ।' नहर निर्माण गरी व्यवस्थित गर्नसके हालको बलरा नगरपालिकाका सम्पूर्ण

खेतीयोग्य भूभागमा सिँचाइ सुविधा पुग्ने नगरप्रमुख रामाशंकरप्रसाद कुशावाहाले बताए । ब्यारेज नै अलपत्र पर्दा समस्या भएको उनको भनाइ छ । ब्यारेजको संरक्षण स्वामित्व कसैले नलिएकाले जीर्ण बनेको उनले स्वीकार गरे । आफू नगरप्रमुख भएर आएपछि बजेट विनियोजन गरी ब्यारेजको सामान्य मर्मतसम्भार गरेको उनको भनाइ छ । नगरपालिकाले गत आर्थिक वर्षको बजेटमा ब्यारेज मर्मत तथा सौन्दर्यकरणका लागि बजेट विनियोजन गरेको थियो । ब्यारेज र पार्कलाई पर्यटकीयस्थलका रूपमा विकास गर्न नीति लिएको उनले बताए । संघ र प्रदेश सरकारसँग व्यवस्थापनसँगै नहर निर्माण योजना पेस गरेको नगरप्रमुख कुशावाहाले बताए । ब्यारेजका लागि गत आर्थिक वर्षमा प्रदेश र संघीय सरकारले रु पाँच करोड बजेट उपलब्ध गराएको थियो । समयमा काम हुन नसक्दा फिर्ता गएको उनको भनाइ छ । यस वर्षको रु दुई करोड बजेटबाट नहरको काम गर्न तयारी गरिएको

नगरप्रमुख कुशावाहाले जानकारी दिए । ब्यारेज व्यवस्थापनका लागि आफूले प्रदेश र संघीय सरकारलाई पटकपटक आग्रह गरेको उनले दावी गरे । तर, हालसम्म कुनै पनि प्रक्रिया अगाडि बढ्न नसकेको उनै बताउँछन् । ठूलो भूभागमा सिँचाइ सुविधा आकर्षणका रूपमा 'लाइटाइ' क्षेत्रलाई छिट्टै सञ्चालनमा ल्याउने तयारी गरिएको उनले उल्लेख गरे । भूकम्पपछि बन्द रहेको लाइटाइ पदमार्ग र पर्यटकीय क्षेत्र खुला

मुक्तिनाथ विकास बैंक र ढुवानी व्यवसायी महासंघ नेपालबीच सम्झौता

काठमाडौं (प्रस)– मुक्तिनाथ विकास बैंक र नेपाल अधिराज्य भरी सामान ढुवानी सेवा प्रदान गरिरहेको व्यवसायीहरूको छाता सङ्गठन ढुवानी व्यवसायी महासंघ नेपाल विच महासंघमा आवद्ध सदस्यहरूको व्यवसाय सञ्चालनको लागि आवश्यक पर्ने कुनै पनि ब्राण्डको गाडी खरिद गर्न र व्यवसाय सञ्चालनका लागि आवश्यक पर्ने व्यावसायिक कर्जा लगानी गर्ने सम्भ्रकारी पत्रमा हस्ताक्षर भएको छ । समभ्रकारी पत्रमा बैंकका तर्फबाट प्रमुख कार्यकारी अधिकृत तारा मानन्धर र महासंघको तर्फबाट अध्यक्ष माधव प्रसाद नेपालले हस्ताक्षर गरेका छन् ।

सम्झौता अनुसार महासंघमा आवद्ध सदस्यहरूले ढुवानीको लागि आवश्यक पर्ने गाडी खरिद गर्न र सो सम्बन्धी व्यवसाय सञ्चालनको लागि मुक्तिनाथ विकास बैंकले आफ्नो १७६ वटै शाखा कार्यालयबाट आकर्षक सहूलियत ब्याजदरमा कर्जा सुविधा उपलब्ध गराउने छ । यस सहकार्यबाट ढुवानी व्यवसायीहरूले आफ्नो सेवा विस्तारको लागि सहजरूपमा वित्तीय सेवा प्राप्त गर्न सक्ने तथा व्यवसाय विस्तारमा थप सहयोग पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ । साथै बैंकले हाल अठौ कर्जा, कृषि र कर्जामा समेत न्यूनतम ब्याजदरमा कर्जा प्रवाह गर्ने विशेष अफर ल्याएको छ ।

बाढीप्रभावित क्षेत्रमा एनसेलको निःशुल्क सेवा अवधि पुनः सात दिन थप

काठमाडौं (प्रस)– एनसेलले रसुवाको भोटेकोशी नदीमा आएको बाढीबाट प्रभावित क्षेत्रमा प्रदान गर्दै आएको निःशुल्क सेवाको अवधि पुनः ७ दिन थप गर्ने घोषणा गरेको छ । सहज सञ्चार, खोज, उद्धार तथा राहत वितरण कार्यमा सहयोग पुर्‍याउने उद्देश्यले एनसेलले यो निःशुल्क सेवा भदौ २० गतेदेखि थप ७ दिन अर्थात् भदौ २६ गतेसम्म उपलब्ध गराउने भएको हो ।

यससँगै प्रभावित क्षेत्रमा थप एक हप्तासम्म एनसेलका भ्वाइस, डेटा र एसएमएस सेवा निःशुल्क उपलब्ध हुनेछन् । यसअघि एनसेलले बाढी आएको दिन भदौ १० गते प्रभावित क्षेत्रमा तीन दिनसम्म निःशुल्क भ्वाइस, डेटा र एसएमएस सेवा उपलब्ध गराउने घोषणा गरेको थियो । त्यसपछि निःशुल्क सेवाको अवधि ७ दिन थप गरी भदौ १९ गतेसम्म पुर्‍याइएको थियो । यस कठिन घडीमा सहज सञ्चार सुनिश्चित गर्न हामीले प्रभावित क्षेत्रमा निःशुल्क सेवाको अवधि पुनः ७ दिन थप गर्ने निर्णय गरेका हौं । अवरुद्ध भएका टावरमध्ये ९२ प्रतिशत पुनः सञ्चालनमा आइसकेकाले विपदको समयमा हाम्रो यो निःशुल्क सेवाले प्रभावित समुदायलाई परिवार तथा आफन्तसँग सम्पर्कमा रहन र उद्धार तथा राहत कार्यमा खटिएका टोलीलाई आवश्यक समन्वय गर्न ठूलो मद्दत पुग्ने विश्वास लिएका छौं,' एनसेलका चीफ कन्जुमर बिजनेस अफिसर उपांग दत्ताले भने । विपदको समयमा सञ्चार सेवाले सूचना

आदानप्रदान, आपसी समन्वय तथा खोज, उद्धार र राहत वितरणका कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन महत्वपूर्ण भूमिका खेल्छ । निःशुल्क सेवाले प्रभावित समुदायका सर्वसाधारणलाई परिवारका सदस्य, आफन्त तथा उद्धार र राहत कार्यमा संलग्न टोलीसँग सम्पर्कमा रहन सहज बनाउँदै आएको छ । यसैगरी एनसेलले भोटेकोशी बाढीका कारण प्रभावित क्षेत्रमा अवरुद्ध भएका आफ्ना ९२ प्रतिशत टावर पुनः सञ्चालनमा ल्याई सेवा प्रवाह गर्दै आएको छ । कम्पनीले बाँकी टावरहरू पुनः सञ्चालनमा ल्याउन आवश्यक कार्यसमेत गरिरहेको जनाएको छ । बाढीका कारण एनसेलका कूल २७ वटा टावर अवरुद्ध भएका थिए । हिजो बिहीबार कम्पनीले आफ्नो २५औँ टावर नुवाकोटको त्रिशुलीमा पुनः सञ्चालनमा ल्याएको छ । रसुवाको घट्टेखोला, टिमुरेमा रहेको एक टावर भने पूर्ण रूपमा नष्ट भएको छ । रसुवाकै उत्तरगया, तिरुमा रहेको बाँकी एक टावरमा हेलिकप्टरमार्फत आवश्यक उपकरण पुर्‍याई सेवा पुनः सञ्चालन गर्न आवश्यक समन्वय भइरहेको एनसेलले जनाएको छ ।

पर्यटन क्षेत्रका लागि सरकार र निजी क्षेत्रबीच सहकार्य

■ प्रभाव संगददाता

काठमाडौं– रसुवाको भोटेकोशी क्षेत्रमा आएको बाढीबाट क्षति पुगेको पर्यटन क्षेत्रलाई पुनरुत्थान गर्नका लागि सरकार र निजी क्षेत्रबीच सहकार्य र समन्वय गर्दै अघि बढ्ने विषयमा छलफल भएको छ । संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयले बाढीपछि पर्यटन क्षेत्रलाई पुनरुत्थान गर्नका लागि पर्यटन बोर्डका सदस्य सहदेव धमलाको संयोजकत्वमा गठन गरेको द्रुत प्रतिक्रिया टोली (क्युआरटी)को आयोजनामा शुक्रबार नेपाल पर्यटन बोर्डमा निजी क्षेत्रका करिब २५ भन्दा बढी संघसंस्थाको संयुक्त बैठकले नेपालको पर्यटन पुनरुत्थानका लागि हातेमालो गरेर अगाडि बढ्ने निर्णय गरेको हो । बैठकमा क्युआरटीका संयोजक धमलाले संकटको घडीमा सरकार र निजी क्षेत्रले शोकलाई शक्तिमा बदलेर अगाडि बढ्ने विश्वास व्यक्त गरे । उनले विगत एक हप्तादेखि मन्त्रालय र निजी क्षेत्रबीचको समन्वय प्रभावकारी बनेको र मन्त्रीस्तरबाटै विभिन्न समस्याहरूको तत्काल समाधान खोज्ने काम भइरहेको बताए ।

नेपाललाई अन्तरराष्ट्रियस्तरमा जोखिमपूर्ण क्षेत्रबाट हटाउन विश्व पर्यटन संगठनमा थप पहल गरिने बताए । यस पुनरुत्थान अभियानको मुख्य आकर्षणका रूपमा 'लाइटाइ' क्षेत्रलाई छिट्टै सञ्चालनमा ल्याउने तयारी गरिएको उनले उल्लेख गरे । भूकम्पपछि बन्द रहेको लाइटाइ पदमार्ग र पर्यटकीय क्षेत्र खुला

नेपालको पर्यटन अवस्थाबारे अन्तरराष्ट्रिय समुदायलाई यथार्थ ज्ञाथार्थ सूचना उपलब्ध गराउन संयुक्त राष्ट्रसंघीय विश्व पर्यटन संगठन, पाठालगायत अन्तरराष्ट्रिय पर्यटन संस्थासँग समन्वय गर्ने तथा नेपालमा रहेका अन्तरराष्ट्रिय सञ्चारमाध्यमका प्रतिनिधिसँग संवाद गर्न पहल गर्ने निर्णयसमेत गरेको छ ।

गर्दा विश्वभर नेपाल सुरक्षित छ र नेपालीहरू संकटसँग जुन सक्षम छन् भन्ने सकारात्मक सन्देश जाने विश्वास उनले व्यक्त गरे । बैठकले नेपाल सरकारले प्रयोग गरिरहेको क्षति विवरण संकलन फारमलाई आवश्यकताअनुसार परिमार्जन गरी प्रभावित जिल्लाका होटल तथा रेस्टुरेन्टलगायत पर्यटन सेवा प्रदायकको क्षतिको विवरण सङ्कलन गर्ने निर्णय गरेको छ । त्यस्तै, प्रभावित क्षेत्रमा पर्यटन पुनरुत्थानका लागि 'टुरिजम् रिक्भेरी साइकल' तयार गर्न पर्यटन मन्त्रालय, पर्यटन विभाग र नेपाल पर्यटन बोर्डबीच आवश्यक समन्वय गर्ने निर्णय गरेको छ । बैठकले लाइटाइ क्षेत्रमा चालु याममा पदयात्रा सञ्चालन गर्न आवश्यक स्थानमा बेलाब्रिज निर्माणका लागि सरकारसँग अनुरोध गर्ने निर्णय गरेको छ । बैठकले बाढी प्रभावित क्षेत्रबाहेक

नेपालका अन्य पर्यटकीय गन्तव्य तथा पर्यटन सेवाहरू सुरक्षित रूपमा सञ्चालनमा रहेको सन्देश प्रभावकारी ढंगले प्रवाह गर्नुपर्नेमा पनि जोड दिएको नेपाल पर्यटन बोर्डका निर्मित प्रमुख कार्यकारी अधिकृत हिममतसिंह ऐरले जानकारी दिए । नेपालको पर्यटन अवस्थाबारे अन्तरराष्ट्रिय समुदायलाई यथार्थ सूचना उपलब्ध गराउन संयुक्त राष्ट्रसंघीय विश्व पर्यटन संगठन, पाठालगायत अन्तरराष्ट्रिय पर्यटन संस्थासँग समन्वय गर्ने तथा नेपालमा रहेका अन्तरराष्ट्रिय सञ्चारमाध्यमका प्रतिनिधिसँग संवाद गर्न पहल गर्ने निर्णयसमेत बैठकले गरेको छ । बैठकमा होटल संघ नेपालका अध्यक्ष विनायक शाह, ट्रेकिङ एजेन्सिज एसोसिएसन अफ नेपाल (टान)का अध्यक्ष सागर पाण्डे, नेपाल एसोसिएसन अफ टुर एन्ड ट्राभल एजेन्ट्स (नाटा)का अध्यक्ष भरतजंग पाण्डे, नेपाल पर्वतारोहण संघ, होटल व्यवसायी महासंघको सहभागिता थियो । यसैै, रेस्टुरेन्ट एन्ड बार एसोसिएसन, हिमालय उद्धार संघ, नेपाल एसोसिएसन अफ 'य्याफिड' एजेन्ट्स, एक्सपिडिसन एसोसिएसन अफ नेपाल, नेपाल पर्यटन यातायात व्यवसायी संघ, नेपाल पर्यटक बस व्यवसायी संघ, कैलाश अपरेटर संघ, टुरिस्ट गाइड एसोसिएसन अफ नेपाल, नेपाल एसोसिएसन अफ टुर अपरेटर तथा सोसाइटी अफ ट्राभल एन्ड टुर अपरेटरका प्रतिनिधिहरूको सहभागिता थियो ।

एनसेलका कार्यकारी अधिकृत फोलेले दिए राजीनामा

नेपालमा विदेशी लगानीका लागि सहज वातावरण नरहेको भनाइ

काठमाडौं (प्रस)– नेपालमा विदेशी लगानीका लागि सहज वातावरण नरहेको भन्दै एनसेलका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत (सीईओ) माइकल फोलेले राजीनामा दिएका छन् ।

नियुक्ति भएको एक वर्ष पनि नपुग्दै फोलेले राजीनामा दिएका हुन् । स्रोतका अनुसार एनसेलको लगानी, २५ वर्ष अनुमतिपत्रको विवाद, कम्पनीमाथि भइरहेका कानुनी तथा नियामकीय हस्तक्षेप र पारिवारिक दबाबलगायत कारणले उनले कम्पनी छाडेका हुन् । भदौ ९ गते दिएको उनको राजीनामा स्वीकृत भइसकेको छ । नयाँ सीईओ नियुक्त नभएसम्म कम्पनीका प्रमुख कर्पोरेट तथा नियामकीय मामिला अधिकृत डिल्लीराम श्रेष्ठले अन्तरिम व्यवस्थाअन्तर्गत 'लिमिटेड' अफ अथोरिटी' लिएर सीईओको जिम्मेवारी सम्हाल्ने भएका छन् । एनसेलका बोर्ड पदाधिकारी तथा विदेशी लगानीकर्तासमेत मुद्दामालिमामा पर्ने अवस्था बनेपछि फोलेको मनोबलमा समेत असर परेको स्रोतको दावी छ । फोलेले आफ्नो कार्यकालमा उच्चगतिको फाइभजी सेवा विस्तार, घर-घरमा फाइबरमार्फत इन्टरनेट सेवा, डेटा सेन्टरलगायत क्षेत्रमा ठूलो लगानी गर्ने योजना अघि सारेका थिए । सरकारले सहजीकरण गरे कम्पनीले नेपालमा करिब २५ करोड अमेरिकी डलर लगानी गर्ने प्रतिवद्धतासमेत उनलेसार्वजनिकरूपमा व्यक्त गरेका थिए । फोले करिब १० महिनाअघि एनसेलको सीईओ नियुक्त भएका

थिए । उनले नेपालमा रहेको २५ वर्ष अनुमतिपत्रको प्रावधान विदेशी लगानीका दृष्टिले लगानीमैत्री नरहेको तथा सरकारी निर्णयहरू कानूनसम्मत नभएको बताउँदै आएका थिए । उनकै कार्यकालमा एनसेलले अधिल्लो सरकार र हालको सरकारसमक्ष कम्पनीको सम्पत्ति सरकारको स्वामित्वमा लैजाने विषयमा पुनरावलोकन गर्न आग्रह गरेको थियो । यसैबीच, नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणले हालै एनसेललाई पूर्वस्वीकृतिविना आफ्ना सम्पत्ति विक्री, हस्तान्तरण वा धितो राख्न नपाउने भन्दै पत्र पठाएको छ । एनसेलको अनुमतिपत्रको अवधि करिब तीनवर्ष मात्र बाँकी रहेको अवस्थामा प्राधिकरणको उक्त निर्देशनले कम्पनीको आगामी लगानी तथा सञ्चालन योजनामा असर पार्न सक्ने चिन्ता देखिएको छ । निर्देशनअनुसार एनसेलले प्राधिकरणको पूर्वस्वीकृतिविना आफ्ना जग्गा, भवन, उपकरण, बीटीएस टावर तथा अन्य भौतिक वा प्राविधिक संरचना विक्री,

हस्तान्तरण वा बैंकमा धितो राख्न पाउने छैन । यसबाट कम्पनीको थप लगानी क्षमता प्रभावित भए सेवाको गुणस्तर र ग्राहकसमेत प्रभावित हुन सक्ने कम्पनी पक्षको बुझाइ छ । अनुमतिपत्रको अवधि समाप्त भएपछि पनि नेपालमा सेवा निरन्तर सञ्चालन गर्ने उद्देश्यले विदेशी लगानीको शेयर संरचनामा आवश्यक परिवर्तन गर्न तयार रहेको एनसेलले बताउँदै आएको छ । कम्पनीले इन्ड्रुफ नेपाली नागरिक तथा संस्थालाई समेत शेयरमा सहभागी गराउन सकिने प्रस्ताव अघि सारेको जनाइएको छ । तर, कम्पनी पक्षले पछिल्ला सरकारी निर्णय तथा नियमहरूले एनसेललाई क्रमशः राष्ट्रियकरणतर्फ लैजान खोजिएको आरोप लगाउँदै आएको छ । यस्ता व्यवस्था दूरसञ्चार ऐनको मर्म, विदेशी लगानी तथा प्राविध हस्तान्तरण ऐन, नेपालको संविधान तथा नेपालले गरेका अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि-सम्झौतासमेत अनुकूल नभएको कम्पनी पक्षको दावी छ ।